

	EPCG-Solar-Gradnja d.o.o.Nikšić Podgorički put bb 81400 Nikšić Crna Gora e-mail: solargradnja@epcg-sg.com	Direkcija društva Broj: 01-00- <u>2445</u> Nikšić, <u>23. 02.</u> 2023. godine. e-mail: solargradnja@epcg-sg.com
---	---	---

REGISTAR RIZIKA

“Epcg-Solar-Gradnja” Nikšić

Nikšić, februar 2023. godine

Sadržaj

Uvod.....	3-4
Vrste rizika.....	4-5
Rizici u "Epcg-Solar-Gradnji.....	5-6
Registar rizika.....	6-13

Uvod

Odlukom broj 01-00-4765 od 11. oktobra 2022. godine, Izvršni direktor je odredio lice za koordinaciju aktivnosti na uspostavljanju procesa upravljanja rizicima u "Epcg-Solar-Gradnja" d.o.o. Nikšić. Odmah nakon imenovanja lica koje vrši koordinaciju aktivnosti na uspostavljanju procesa upravljanja rizicima, od strane Izvršnog direktora je donesena **Strategija upravljanja rizicima** (br: 01-00-5168), 25.10.2022.god, čime su se stekli uslovi za izradu Registra rizika sa sistemom izvještavanja. Nakon donošenja Strategije upravljanja rizicima, pristupilo se uspostavljanju sistema izvještavanja i formiranju Registra rizika.

Registar rizika je akt koji sadrži mnoge identifikovane rizike u svim procesima rada. U njegovoj izradi učestvovali su zaposleni iz svih službi, sektora i direkcije. Sve organizacione jedinice su imenovale zaposlene zadužene za ažuriranje mjera na godišnjem nivou. Međutim, formiranje **Registra rizika** je proces koji se ne završava konačnim formiranjem registra, već je potrebno vršiti njegov kontinuirani pregled i ažuriranje. Ne samo da je potrebno, već je i obavezno najmanje jednom godišnje preispitivati utvrđene rizike i ažurirati listu rizika u svim jedinicama privrednog subjekta.

Zakonom o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru ("Službeni list Crne Gore", broj: 75/18) uređuju se upravljanje i unutrašnje kontrole u javnom sektoru kao i druga pitanja od značaja za upravljanje, uspostavljanje, sprovođenje i razvoj unutrašnjih kontrola u javnom sektoru. Spomenutim zakonom se upravljanje rizicima definiše kao postupak identifikovanja, procjene i praćenja mogućih događaja, koji mogu negativno uticati na ostvarivanje utvrđenih ciljeva subjekta i preduzimanje potrebnih mjera radi smanjenja rizika do nivoa razumne uvjerenosti da će ciljevi biti ostvareni. Cilj upravljanja rizicima jeste smanjenje obima neizvjesnosti koje bi mogle biti prijetnja poslovnoj uspješnosti subjekta. Rukovodilac subjekta odgovoran je za utvrđivanje poslovnih ciljeva subjekta kojim rukovodi, a koji doprinose ostvarivanju misije subjekta; izradu i sprovođenje strateških i drugih planova; procjenu i upravljanje rizicima u subjektu.

Rizici su procijenjeni uzimajući u obzir uticaj neželjenog događaja za "Epcg-Solar-Gradnja" d.o.o. i vjerovatnoću nastanka neželjenog događaja, odnosno davanjem odgovora na pitanja:

- Koje su posljedice ako dođe do nastupanja neželjenog rizika ?
- Koja je vjerovatnoća pojave rizika i koja je očekivana učestalost takve pojave?
- Da li su uspostavljene mjere, odnosno kontrole za umanjenje posljedica ili vjerovatnoće pojave utvrđenih rizika?
- Koliko su te mjere pouzdane? Šta će se desiti ako one ne budu efikasne?

Ovo su sve pitanja na koja se pokušalo odgovoriti izradom ovog akta. Dakle, procjena ukupne izloženosti riziku, odnosno rangiranje rizika, potrebna je kako bi se utvrdili prioriteti, tj. najznačajniji rizici kojima treba upravljati. Rezultat ukupne izloženosti riziku je rezultat množenja ocjena uticaja i vjerovatnoće nastanka pojedinog rizika.

Analiza rizika je sistematičan proces definisanja misije i ciljeva subjekta, identifikovanja rizika koji može uticati na postizanje ciljeva, procjenu rizika vezano za vjerovatnoću njihovog javljanja i uticaja i preduzimanje mjera za kontrolu rizika na prihvatljivom nivou, imajući u vidu troškove i prednosti. Rezultat procesa je formiranje registra rizika, spisak ciljeva rizika, sa njihovom vjerovatnoćom nastanka i uticajem, mjerama za njihovu kontrolu i nadležnim osobama.

Rizici se u osnovi dijele na spoljašnje i unutrašnje rizike:

Rizik	
VRSTE	Oblasti koje treba uzeti u obzir prilikom identifikovanja rizika
SPOLJAŠNI RIZICI	
	<ul style="list-style-type: none"> – Političke odluke, promjena prioriteta i ciljeva Vlade – Građani, drugi subjekti, konsultanti, mediji – Prirodne katastrofe, geopolitički, ekonomski
UNUTRAŠNJI RIZICI	
Operativni	<ul style="list-style-type: none"> – Strategije, planiranje i politike – Poslovni procesi – Zaposleni (stručnost, etičko ponašanje, sukob interesa) – Organizacija (uloge i odgovornosti, delegiranje...)
Finansijski	<ul style="list-style-type: none"> – Finansijska sredstva – Planiranje i realizacija (budžeta, javnih nabavki) – Ekonomičnost, efektivnost, efikasnost
Informacije i komunikacije	<ul style="list-style-type: none"> – Pouzdanost, kvalitet i blagovremenost informacija – Zaštita informacija – Vrste komunikacije (metode i kanali komuniciranja)
Zakonodavni	<ul style="list-style-type: none"> – Usklađenost, jasnoća i primjenljivost zakonske regulative – Poštovanje propisa
Zaštita ljudi/imovine i drugih resursa	<ul style="list-style-type: none"> – Sigurnost ljudi – Krađa, neovlašćeni pristup, otuđenje, požar, neracionalno postupanje
Reputacioni	<ul style="list-style-type: none"> – Ugled i gubljenje povjerenja građana

Pored navedene osnovne podjele, rizici se još mogu javiti u različitim oblicima. Na primjer: pravni rizici, rizici vezani za projekte, rizik vezan za određene zainteresovane strane, rizik od propuštenih prilika itd. **Možda dva najzanimljivija rizika su: rizik od odgovornosti i rizik zbog grešaka drugih.** Rizik od odgovornosti je nenamjerna povreda drugih osoba ili šteta nanijeta njihovoj imovini zbog nemara. Rizik zbog grešaka drugih se javlja kada druga osoba preuzme obavezu da za nekoga izvrši uslugu, a vi se nadate da će ta usluga biti izvršena. Kada navedena osoba ne izvrši preuzetu obavezu to ima za posledicu finansijski gubitak (recimo propust "cedisa" da se priključi solarna elektrana). Međutim, cjelokupan proces identifikovanja, procjene i praćenja rizika i implementacije neophodnih kontrola nije uklanjanje svih rizika, već samo smanjenje rizika na prihvatljiv nivo.

Tokom izrade **Registra rizika**, sa sistemom izvještavanja, u "Epcg-Solar-Gradnji" je ustanovljeno 45 rizika u 7 posebnih organizacionih jedinica, od čega:

Služba za logistiku: 6 rizika

Sektor za izvođenje radova i održavanje i Služba za nadzor: 11 rizika

U okviru Direkcije (stručno lice za zaštitu na radu): 4 rizika

Služba za odnose sa javnošću: 7 rizika

U okviru Direkcije (pravna pitanja): 8 rizika

U okviru Direkcije (ekonomska pitanja): 9 rizika

Važno je istaći da su Sektor za izvođenje radova i održavanje kao i Služba za nadzor zajedno vršili identifikaciju rizika jer je ustanovljeno da se rizici između tih službi međusobno prepliću. Takođe, s obzirom da ne postoje samostalna pravna, ekonomska i služba za zaštitu na radu, već organizacijski potpadaju pod Direkciju, rizici vezani ih njihovog djelokruga rada su rađeni u okviru Direkcije.

Svaka organizacijska jedinica je odredila po jednog zaposlenog koji je zadužen za obavezno godišnje ažuriranje registra rizika. Naime, tokom odvijanja radnih procesa moguća je pojava novih rizika dok neki postojeći rizici mogu nestati. To će sve biti evidentirano u **Podregistru rizika**.

U prilogu efikasnijeg rada formirana su četiri obrasca:

1. Obrazac godišnjeg Plana rada kojeg su obavezne pripremiti sve organizacione jedinice,
2. Obrazac za utvrđivanje i procjenu rizika,
3. Obrazac za plan djelovanja i
4. Obrazac Registra rizika.

Shodno svemu gore navedenom, a u cilju postizanja efikasnijeg poslovanja "Epcg-Solar-Gradnje" Nikšić, formiran je Jedinostveni Registar rizika prikazan u sljedećoj tabeli, a koji će uredno biti objavljen na internet stranici i oglasnoj tabli.

Obrazac registra rizika

Red. br.	Opis rizika	Vrste rizika	Rangiranje rizika			Pregled postojećih kontrola	Reagovanje na rizik	Odgovorna osoba za rizik	Rok za sprovođenje
			Uticaj	Vjerovatnoća	Ukupno				
1	Sukob interesa	Finansijski	3	3	9	Zakoni i podzakonski akti Interni akti društva	Pojačana koordinacija sa izvršnim direktorom	Koordinator za ekonomske poslove	Kontinuirano
2	Nesavjesno postupanje i donošenje nezakonitih odluka	Finansijski	3	1	3	Zakoni i podzakonski akti Interni akti društva	Pojačana koordinacija sa direkcijom za pravne poslove Zahitjevi za pravnu podršku	Koordinator za ekonomske poslove	Kontinuirano
3	Neadekvatno planiranje i izvršavanje budžeta i plana	Finansijski	4	2	8	Zakoni i podzakonski akti Interni akti društva	Pojačan nadzor Preporuke interne revizije	Koordinator za ekonomske poslove	Kontinuirano

4	Zloupotreba finansijskih ovlašćenja	Finansijski	5	1	5	Zakoni i podzakonski akti Interni akti društva	Pojačan nadzor	Koordinator za ekonomske poslove	Kontinuirano
5	Zaključivanje nezakonitih ugovora i izvršavanje nezakonitih službenih radnji	Finansijski	4	1	4	Zakoni i podzakonski akti Interni akti društva	Pojačan nadzor Pojačana koordinacija sa direkcijom za pravne poslove	Koordinator za ekonomske poslove	Kontinuirano
6	Neblagovremeno izvršavanje zakonom utvrđenih obaveza	Finansijski	2	2	4	Zakoni i podzakonski akti Interni akti društva	Interni akti	Koordinator za ekonomske poslove	Kontinuirano
7	Neadekvatan nadzor and radom zaposlenih	Finansijski	2	2	4	Zakoni i podzakonski akti Interni akti društva	Pojačan nadzor	Koordinator za ekonomske poslove	Kontinuirano
8	Greške u izvještajima zbog lošeg znanja worda i excela od strane zaposlenih u službi	Finansijski	2	3	6	Zakoni i podzakonski akti Interni akti društva	Edukacija	Koordinator za ekonomske poslove	Kontinuirano
9	Neblagovremeno i nepotpuno finansijsko izvještavanje	Finansijski	2	2	4	Zakoni i podzakonski akti Interni akti društva	pozitivni propisi	Koordinator za ekonomske poslove	Kontinuirano

10	Čuvanje i bezbjednost podataka i dokumenata	Zakonodavni informacije i komunikacija	4	2	8	Zakon o zaštiti podataka o ličnosti	Redovno obnavljanje šifri za pristup računarima	Odgovorno lice za zaštitu podataka o ličnosti	Kontinuirano
11	Nepostupanje po zahtjevima za slobodan pristup informacijama	Informacije i komunikacija Zakonodavni	4	5	20	Zakon o slobodnom pristupu informacijama	Imenovanje zamjenika odgovornog lica za slobodan pristup informacijama	Odgovorno lice za slobodan pristup informacijama Pravna služba	Kontinuirano
12	Rizik od neusaglašenosti sa spoljnom regulativom (ustav, zakoni, podzakonski akti. .)	Zakonodavni	7	6	42	Zakon o planiranju prostora i izgradnji objekata Zakon o privrednim društvima	Brzo prilagođavanje u izradi ugovora i drugih akata.	Pravna služba	Kontinuirano
13	Greške prilikom izrade Ugovora o montaži	Zakonodavni i Operativni	8	9	72	Zakon o obligacionim odnosima	Dodatna kontrola pravnih akata od strane pravne službe	Pravna služba	Kontinuirano
14	Neizvršavanje obaveza iz Zakona o planiranju prostora i izgradnji objekata	Operativni	7	9	63	Izbjegavanje rizika blagovremenim sprovođenjem definisanih aktivnosti	Urgencije prema odgovornim zaposlenima	Pravna služba	Kontinuirano
15	Nedostatak dokumentacije; netočna dokumentacija	Operativni i zakonodavni	7	8	56	Radne operacije izvoditi precizno i pažljivo	Opomene i ispravke zbog ljudske ili tehničke greške	Pravna služba	Kontinuirano

Red. br.	Opis rizika	Vrsta rizika	Rankiranje rizika		Pregled postojećih kontrola	Reagovanje na rizik	Odgovorna osoba za	Rok	
			Uticaj	Vjerovatnoća					
21	Spriječenost šefa službe da obavlja posao	Operativni	3	2	6	Kontaktirati izvršnog direktora i tražiti uputstva	PR preuzima obavljanje posla do povratka šefa službe	Služba za odnose sa javnošću	Kontinuirano
22	Davanje izjava medijima	Operativni, Reputacioni	3	2	6	Obavijestiti šefa službe i izvršnog direktora putem mejla	Izjave se daju uz apsolutnu usaglašenost svih u službi i uz odobrenje izvršnog direktora	Služba za odnose sa javnošću	Kontinuirano
23	Maliciozni i netačni navodi u medijima o firmi	Reputacioni	4	4	16	Konsultacije sa izvršnim direktorom i traženje saglasanosti	Odgovor se medijima šalje u pisanoj formi uz napomene da ga prenesu u integralnoj verziji	Služba za odnose sa javnošću	Kontinuirano
24	Spriječenost PR-a i organizatora protokola u obavljanju poslova	Informacije i komunikacija, Operativni	2	3	6	Kontaktirati izvršnog direktora i tražiti uputstva	Šef službe po svojim ovlaštenjima može preuzeti posao ili zadužiti zaposlenog u službi da obavlja posao do povratka PR-a	Služba za odnose sa javnošću	Kontinuirano
25	Spriječenost stručnog lica za zaštitu na radu da obavlja posao	Operativni	3	2	6	Kontaktirati izvršnog direktora i tražiti uputstva	Zadužiti drugog zaposlenog da obavlja posao do povratka stručnog lica za zaštitu na radu	Stručno lice za zaštitu na radu	Kada se dogodi

26	Prijava povrede na radu	Zakonodavni Operativni	3	4	12	Kontaktirati nadležnu inspekciju rada	Odmah, a najkasnije u roku od 24h od nastanka povrede usmeno ili u pisanoj formi prijaviti nadležnoj inspekciji	Saradnik za pravna pitanja Stručno lice za zaštitu na radu	Kada se dogodi
27	Sprovođenje mjera zaštite na radu	Operativni Informacije i komunikacije Zakonodavni	4	3	12	Zakon o zaštiti i zdravlju na radu	Načela sprovođenja mjera: izbjegavanje rizika, procjenjivanje i eliminisanje rizika, davanje uputstava i obavještenja	Pravna služba Stručno lice za zaštitu na radu	Kontinuirano
28	Izrada akata iz oblasti zaštite na radu	Operativni	3	2	6	Zakon o zaštiti i zdravlju na radu	Pravila za bezopasan rad Normativ HTZ opreme Program osposobljavanja Procedura o kontroli zdravstvenog stanja Procedura o povredama na radu	Stručno lice za zaštitu na radu Pravna služba	Kontinuirano
29	Pad sa krova	Operativni Zakonodavni	8	9	72	Važeći zakoni	Pravilnik o zaštiti na radu Sigurnosna oprema pri vršenju radova na krovu i izvođenje radova obezbjeđenje gradilišta	Služba za izvođenje radova i održavanje Služba za nadzor	Kontinuirano
30	Instalacija elektro opreme	Operativni Zakonodavni	9	9	81	Važeći zakoni	Obavezno korišćenje zaštitne opreme	Služba za nadzor Služba za izvođenje radova i održavanje	Kontinuirano
31	Prilaz gradilištu	Zakonodavni Operativni	7	6	42	Zakon o planiranju prostora i izgradnji objekata	Primjena važećih zakona	Služba za nadzor Pravna služba Služba za izvođenje radova i održavanje	Kontinuirano
32	Izvođenje radova na objektu	Zakonodavni Operativni	9	9	81	Zakon o planiranju prostora i izgradnji objekata	Primjena važećih zakona Koordinacija sa pravnom službom	Služba za izvođenje radova i održavanje Služba za nadzor	Kontinuirano

33	Penjanje na krov i sagledavanje tehničkih uslova	Operativni Zakonodavni	9	8	72	Važeći zakoni	Strogo poštovanje zakonskih procedura	Služba za nadzor	Kontinuirano
34	Puštanje elektrane u rad	Operativni Zakonodavni	6	8	48	Važeći zakoni	Koordinacija i saradnja sa Cedisom Obavezno korišćenje zaštitne opreme	Služba za nadzor Služba za izvođenje radova i održavanje	Kontinuirano
35	Održavanje i popravke sistema	Operativni	5	6	30	Interni akti Društva	Obuke radnika Sigurnosna oprema	Služba za nadzor Služba za izvođenje radova i održavanje	Kontinuirano
36	Manjak inženjera i uopšteno manjak stručne radne snage	Operativni	6	9	54	Interni akti Društva	Unaprijediti edukaciju, usavršavanje i obuke	Služba za nadzor Služba za izvođenje radova i održavanje	Kontinuirano
37	Nedostatak službenih vozila	Operativni	4	8	32	Putni nalozi	Obezbijediti vozila zbog povećanja produktivnosti	Služba za nadzor Služba za izvođenje radova i održavanje	Kontinuirano
38	Rizik prilikom transporta opreme	Operativni	2	4	8	Interni akti Društva	Obezbijediti adekvatna vozila za transport	Služba za nadzor Služba za izvođenje radova i održavanje	Kontinuirano
39	Manjak stručnosti srednjoškolskog kadra	Operativni	5	7	35	Interni akti Društva	Dodatne obuke i usavršavanja	Služba za nadzor Služba za izvođenje radova i održavanje	Kontinuirano
40	Rizik od krađe robe iz magacina	Zaštita ljudi/imovine i drugih resursa	4	4	16	Krivični zakonik CG Zakon o krivičnom postupku	Pojačan nadzor	Šef službe za logistiku	Po potrebi
41	Rizik od oštećenja robe u magacinu	Zaštita ljudi/imovine i drugih resursa	3	3	9	Pozitivni propisi	Pojačana zaštita robe	Šef službe za logistiku	Po potrebi

16	Dugotrajno odsustvo zaposlenih zbog sprječivosti za rad	Operativni	3	2	6	Dostavljanje doznaka i drugih potvrda	Obučavati zaposlene za različiti djelokrug poslova, kako bi isti zamijenili privremeno odsutne zaposlene	Pravna služba Izvršni direktor	Kontinuirano
17	Rizik od opravdanog utuživog zahijeva drugog subjekta	Operativni Zakonodavni	9	8	72	Tumačenje i analiza ugovora sa dostavljanjem mišljenja	Koordinacija i usaglašavanje sa EPCCG AD	Pravna služba	Kontinuirano
18	Greške u izvještajima zbog lošeg znanja worda i excela od strane zaposlenih	Operativni	3	2	6	Interne opomene zaposlenima	Planiranje obuka	Služba za odnose sa javnošću	Kontinuirano
19	Pad sajta	Operativni, Zakonodavni	3	4	12	Angažovanje svih radnih kapaciteta	Pozivanje firme koja održava sajt i otklanjanje problema	Služba za odnose sa javnošću	Kontinuirano
20	Pad facebook stranice	Operativni, Informacije i komunikacija, Reputacioni	4	3	12	Momentalno angažovanje administratora	Povraćaj stranice u rekordno kratkom roku	Služba za odnose sa javnošću	Kontinuirano

42	Rizik od oštećenja robe prilikom transporta	Zaštita ljudi/imovine i drugih resursa	3	3	9	Pozitivni propisi	Pojačana zaštita radnika	Šef službe za logistiku	Po potrebi
43	Rizik od povrede radnika prilikom utovara, istovara i skladištenja robe	Zaštita ljudi/imovine i drugih resursa	3	2	6	Pozitivni propisi	Pojačana zaštita radnika, Edukacija	Šef službe za logistiku	Po potrebi
44	Neadekvatan nadzor nad radom zaposlenih	Operativni	2	2	4	Pozitivni propisi	Pojačan nadzor	Šef službe za logistiku	Po potrebi
45	Greške u izvještajima zbog lošeg znanja worda i excela od strane zaposlenih u službi/sektoru	Operativni	5	5	25	Pozitivni propisi	Pojačan nadzor	Šef službe za logistiku	Kontinuirano/ Po potrebi

Koordinator na uspostavljanju procesa upravljanja rizicima

Koordinator za pravna pitanja

IZVRŠNI DIREKTOR

dipl.el. inž Ranko Vuksanović

